EVGENI TANCHEV
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. április 15. [1]

C-866/19. sz. ügy

SC
kontra
Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie

(a Sąd Najwyższy [legfelsőbb bíróság, Lengyelország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Szociális biztonság – Az illetékes tagállamtól eltérő tagállamban járulékfizetési időszakokat teljesítő biztosított személy – Öregségi nyugdíjra való jogosultság – 883/2004/EK rendelet – A nyugellátás kiszámítása”

1. A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) (a továbbiakban: kérdést előterjesztő bíróság) a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a Bíróság Tomaszewska ítéletének [2] pontosítását kéri. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az alapügy körülményei között a biztosított személy [3] által az illetékes tagállamtól eltérő tagállamban teljesített nyugdíjjárulék-fizetési időszakokat (a továbbiakban: a fogadó tagállamban teljesített járulékfizetési időszakok) az uniós jog szempontjából figyelembe kell-e venni az illetékes tagállam [4] – a jelen esetben Lengyelország – által az említett biztosított személynek nyújtandó nyugellátások összegének kiszámításakor. A Tomaszewska ítélet erre a kérdésre csak a nyugellátás megszerzése tekintetében válaszolt. Milyen mértékben vonatkoznak az abban az ügyben kidolgozott elvek a nyújtandó ellátások kiszámítására?

2. Az alapügy körülményei a következők. A lengyel jogban a nyugellátás kiszámításakor a nem járulékfizetésen alapuló lengyelországi időszakok legfeljebb a lengyelországi járulékfizetési időszakok egyharmadának mértékéig vehetők figyelembe. [5] Ezzel kapcsolatban az a kérdés merül

[1] Eredeti nyelv: angol.

[2] 2011. március 3-i Tomaszewska ítélet (C-440/09, EU:C:2011:114).

[3] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem fejti ki, hogy a biztosított az EUMSZ 45. cikk értelmében vett „munkavállalónak” minősül-e, vagy sem. A jelen indítványban az e rendelkezésre történő bármely hivatkozást tehát e tényező figyelembevételével kell értelmezni. Meg kell állapítani, hogy az alapügyben *az* időbeli hatályánál fogva alkalmazandó (lásd az alábbi 29. pontot), a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 166., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 72. o.) személyi hatálya az önálló vállalkozókra, a köztisztviselőkre és a diákokra is kiterjed. Lásd: Fuchs, M. és Cornelissen, R. (szerk.) *EU Social Security Law* (Nomos, 2015.) 28. o. A szociális biztonsági jogokat érvényesíteni kívánó személy a 883/2004 rendelet 1. cikkének c) pontja szerinti „biztosított személy” kell, hogy legyen, és a 2. cikkének (1) bekezdése értelmében a 883/2004 rendeletet „a tagállamok állampolgáraira, egy tagállamban lakóhellyel rendelkező hontalanokra és menekültekre – akik egy vagy több tagállam jogszabályainak hatálya alá tartoznak vagy tartoztak –, valamint ezek családtagjaira és túlélő hozzátartozóira kell alkalmazni”. Mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmaz ezzel ellentétes utalást, a jelen indítványban abból indultam ki, hogy a biztosított személyt az uniós jog alapján megilleti a szabad mozgáshoz való jog.

[4] Lásd a 883/2004 rendelet 1. cikkének s) pontját.

[5] Lásd az alábbi 12. pontot.

fel, hogy a biztosított személy által Hollandiában mint fogadó államban teljesített járulékfizetési időszakokat az uniós jog szempontjából hozzá kell-e számítani a lengyel járulékfizetési időszakokhoz, ami meghosszabbítja a lengyel nyugdíj kiszámítása során figyelembe veendő, nem járulékfizetésen alapuló lengyel időszakok időtartamát.

3. Arra a következtetésre jutottam, hogy az uniós jog szerint a fogadó államban teljesített járulékfizetési időszakokat figyelembe kell venni a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja alapján járó nyugellátás elméleti összegének kiszámításakor.[6] Közelebbről, a lengyel jog azon szabályát, amely előírja, hogy a Lengyelországban szerzett, nem járulékfizetésen alapuló időszakok a nyugdíj összegének kiszámítása szempontjából csak a Lengyelországban teljesített járulékfizetési időszakok egyharmadának felső határa erejéig lehetnek relevánsak (a továbbiakban: a nem járulékfizetésen alapuló időszakok egyharmadában meghatározott legnagyobb mérték), úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja az érintett biztosított által Hollandiában mint fogadó államban teljesített járulékfizetési időszakokat is. Minden más megoldás összeegyeztethetetlen lenne a 883/2004 rendelet céljaival és az alapjául szolgáló elvekkel,[7] valamint ellentétes lenne az összesítés elvével, amelynek különös kifejeződése a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja. Az itt előírt eredmény megfelel a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontja i. alpontja azon céljának is, hogy a folyósítandó nyugdíj elméleti összegének kiszámítási módszere révén enyhítsen azt a biztosított személyt ért bármilyen hátrányt, aki az illetékes tagállamtól eltérő tagállamokban gyakorolta a munkavállaláshoz való jogát.[8]

4. Mindazonáltal a fogadó tagállamban teljesített járulékfizetési időszakok nem befolyásolják a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja alapján ténylegesen járó arányos nyugellátás tekintetében a nem járulékfizetése alapuló időszakok egyharmadban meghatározott legnagyobb mértékének kiszámítását. A 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontja ii. alpontjának e célkitűzése eltér az 52. cikke (1) bekezdése b) pontja i. alpontjának céljától. Az 52. cikk (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja határozza meg az úgynevezett arányosítás esetén járó arányos ellátást.[9] E rendelkezés azt tükrözi, hogy a 883/2004 rendelet a nemzeti szociális biztonsági rendszereket koordináló, nem pedig harmonizáló intézkedés, amelynek célja a fizetendő nyugdíj összegének tagállamok közötti kiegyensúlyozott megosztásának biztosítása azáltal, hogy azt az egyes tagállamokban a biztosítási kockázat bekövetkeztét – a jelen esetben a nyugdíjkorhatár elérését – megelőzően szerzett szolgálati idő arányának megfelelően számítja ki.[10]

6 A 883/2004 rendeletnek a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 284., 1. o.) 97. cikkével összefüggésben értelmezett 91. cikke szerint a 883/2004 rendeletet 2010. május 1-jétől kellett alkalmazni. A 883/2004 rendelet 90. cikke értelmében a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendeletnek (HL 1971. L 149., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 3. o.) az alapügy szempontjából releváns valamennyi rendelkezését hatályon kívül helyezték és felváltották. A 883/2004 rendelet 6. cikkének az 1408/71/EGK rendelet 45. cikkének (1) bekezdése felel meg. A 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdésének az 1408/71 rendelet 46. cikkének (2) bekezdése felel meg.

7 2011. március 3-i Tomaszewska ítélet (C-440/09, EU:C:2011:114, 27. pont).

8 Az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a migráns munkavállalók szociális biztonsági ellátásainak összege nem csökkenhet annak folytán, hogy szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolták. Lásd például: 2013. február 21-i Salgado González ítélet (C-282/11, EU:C:2013:86, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

9 Lásd az 1408/71 rendelet 46. cikkének (2) bekezdése tekintetében: Jacobs főtanácsnok Stinco és Panfilo ügyre vonatkozó indítványa (C-132/96, EU:C:1997:436, 5. pont).

10 1980. június 26-i Menzies ítélet (793/79, EU:C:1980:172, 11. pont).

I. Jogi keret

A. Az uniós jog

5. Az EUMSZ 48. cikk a) pontja a következőképpen rendelkezik:

„Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében a szociális biztonság területén elfogadja azokat az intézkedéseket, amelyek a munkavállalók szabad mozgásának biztosításához szükségesek; e célból olyan eszközrendszert hoz létre, amely a migráns munkavállalók és önálló vállalkozók, valamint az azok jogán jogosultak számára biztosítja: a) a különböző országok jogszabályai szerint figyelembe vehető összes időszak összevonását a juttatásokhoz való jog megszerzése és fenntartása, valamint a juttatások összegének kiszámítása céljából.”

6. A 883/2004 rendelet (14) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„E célkitűzéseket különösen a különböző nemzeti jogszabályok szerint figyelembe vett, az ellátáshoz való jogosultság megszerzéséhez és fenntartásához, valamint az ellátások összegének kiszámításához szükséges időszakok összesítésével, továbbá a rendelet hatálya alá tartozó különböző csoportokba tartozó személyek számára nyújtott ellátásokkal kell elérni.”

7. A 883/2004 rendelet 1. cikkének t) pontja a következőképpen rendelkezik:

„»biztosítási idő«: az a járulékfizetési időszak, szolgálati idő vagy önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi időszak, amelyet azok a jogszabályok, amelyek szerint az adott időszakot megszerezték vagy az megszerzettnek tekintendő, biztosítási időként határoznak meg vagy ismernek el, valamint más hasonló időszak, amelyet az említett jogszabályok a biztosítási idővel egyenértékűnek tekintenek.”

8. A 883/2004 rendelet „Időszakok összesítése” című 6. cikke a következőket írja elő:

„E rendelet eltérő rendelkezéseinek hiányában egy tagállam illetékes intézménye, amely tagállam jogszabályai:

– az ellátásokra való jogosultság megszerzését, fenntartását, időtartamát vagy feléledését,

– a jogszabályok alkalmazását, vagy

– a kötelező, szabadon választható folytatólagos vagy önkéntes biztosításhoz való hozzáférést vagy azok alóli mentességet

a biztosítási, szolgálati, önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi vagy tartózkodási idő megszerzésétől teszik függővé, a szükséges mértékben oly módon veszi figyelembe a más tagállam jogszabályai szerint szerzett biztosítási, szolgálati, önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi vagy tartózkodási időket, mintha azokat az általa alkalmazott jogszabályok szerint

szerezték volna meg.”[11]

9. A 883/2004 rendelet 52. cikkének (1) bekezdése[12] a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az illetékes intézmény kiszámítja az ellátásnak azt az összegét, amely a következők szerint járna:

a) az általa alkalmazott jogszabályok alapján, csak akkor, ha az ellátásra való jogosultság feltételeit kizárólag a nemzeti jog szerint teljesítették (független ellátás);

b) az elméleti összeg kiszámításával és ezt követően a tényleges összeg kiszámításával (arányos ellátás) a következőképpen:

   i. az ellátás elméleti összege megegyezik azzal az összeggel, amelyet az érintett személy akkor igényelhetne, ha a más tagállamok jogszabályai szerint szerzett összes biztosítási és/vagy tartózkodási időt az ellátás megállapításának időpontjában alkalmazott jogszabályok szerint szerezte volna. Ha e jogszabályok alapján az összeg nem függ a szerzett időszakok tartamától, azt az összeget kell az elméleti összegnek tekinteni;

   ii. az illetékes intézmény ezt követően megállapítja az arányos ellátás tényleges összegét úgy, hogy az elméleti összegre az általa alkalmazott jogszabályok szerint a biztosítási esemény bekövetkeztét megelőzően szerzett időszakok tartamának és az összes érintett tagállam jogszabályai szerint a biztosítási esemény bekövetkeztét megelőzően szerzett időszakok tartamának hányadosát alkalmazza.”

10. A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet 6. cikke szerinti időszakok összesítésére vonatkozó egyes elvek alkalmazásáról szóló, 2010. december 16-i H6. sz. határozat (EGT-vonatkozású és az EK–Svájc-megállapodást érintő szöveg) (a továbbiakban: H6. sz. határozat) (HL 2011. C 45., 5. o.) (2) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(2) A [883/2004] rendelet 6. cikke rendelkezik az időszakok összeszámításának elvéről. Az elvet egységes módon kell alkalmazni, amely magában foglalja azon időszakok összesítését is, amelyek a nemzeti jogszabályok értelmében csak az ellátásra való jogosultság megállapítása, illetve az ellátás összegének kiszámítása tekintetében számításba vehető időszakok.”

[11] Korábban az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.) módosított és naprakésszé tett, illetve a 2006. december 18-i 1992/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2006. L 392., 1. o.) módosított 1408/71 rendelet 45. cikkének (1) bekezdése. E rendelkezés a következőket írta elő: „Ha a tagállam jogszabályai az ellátásokra való jogosultság megszerzését, fenntartását vagy feléledését a 2. vagy 3. bekezdés értelmében különleges rendszernek nem számító rendszer keretében biztosítási vagy tartózkodási idő megszerzésétől teszik függővé, az adott tagállam illetékes intézménye – ha szükséges – figyelembe veszi a más tagállamok jogszabályai szerint szerzett biztosítási vagy tartózkodási időt, akár általános, akár különleges rendszer keretében szerezték azokat, akár munkavállalóként, akár önálló vállalkozóként. E tekintetben ugyanúgy veszi figyelembe ezeket az időszakokat, mintha azt az általa alkalmazott jogszabályok szerint szerezték volna meg.”

[12] A 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdésének b) pontja előzőleg az 1408/71 rendelet 46. cikkének (2) bekezdésének a) és b) pontja volt. Ennek szövege a következő volt: „Ha az egyik tagállam jogszabályainak az ellátásokra való jogosultságra vonatkozó feltételei csak a 45. cikk vagy a 40. cikk (3) bekezdése alkalmazását követően teljesültek, a következő szabályokat kell alkalmazni: a) az intézmény meghatározza azt az elméleti összeget, amelyet az érintett személy igényelhetne, ha az összes olyan biztosítási, illetve tartózkodási időt, amelyet a tagállamok azon jogszabályai szerint szerzett, amelyek hatálya alá a munkavállaló vagy önálló vállalkozó tartozott, az adott tagállamban a tagállam által az ellátások megállapításának időpontjában alkalmazott jogszabályok szerint szerzett volna. Ha az ellátás összege független a megszerzett idő tartamától, ezt az összeget az e pontban említett elméleti összegnek kell tekinteni; b) az illetékes intézmény ezt követően meghatározza az ellátás tényleges összegét az előző pontban említett elméleti összeg alapján, valamint az ezen intézmény által alkalmazott jogszabályok szerint a biztosítási esemény bekövetkezését megelőzően szerzett biztosítási vagy tartózkodási időnek az összes érintett tagállam jogszabályai szerint a biztosítási esemény bekövetkezését megelőzően szerzett biztosítási vagy tartózkodási időhöz viszonyított arányában.”

[…]

11. A H6. sz. határozat 1. és 2. pontja a következőket írja elő:

„(1) Minden biztosítási idő, akár járulékfizetési időszakokról, akár a nemzeti jogszabályok értelmében a biztosítási idővel egyenértékűnek tekintett időszakokról is van szó, megfelel a [883/2004] és a [987/2009] rendeletében alkalmazott »biztosítási idő« fogalmának.

(2) Minden, a releváns esethez kapcsolódó olyan időszakot, amelynek teljesítése egy másik tagállam jogszabályai szerint történt, kizárólag az időszakok összesítésének a [883/2004] rendelet 6. cikkében és a [987/2009] rendelet 12. cikkében meghatározott elv alkalmazásával kell figyelembe venni. Az időszakok összesítésének elve megköveteli, hogy a másik tagállam által közölt időszakok azok minőségének megkérdőjelezése nélkül kerüljenek összesítésre.”

B. Tagállami jog

12. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat hivatkozik az 1998. december 17-i Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznychre (az öregségi nyugdíjról és társadalombiztosítási pénztár által fizetett egyéb járadékokról szóló törvény, a továbbiakban: nyugdíjtörvény) (Dz. U. 2018., 1270. sz., a későbbi módosításokkal együtt), konkrét rendelkezést azonban nem jelöl meg. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a lengyel jogban az ellátás összegének kiszámításához a nem járulékfizetésen alapuló időszakok legfeljebb a lengyel járulékfizetési időszakok egyharmadának erejéig vehető figyelembe.[13]

II. A tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

13. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés kizárólag egy olyan biztosított személy nyugellátásának kiszámítására vonatkozik, aki biztosítási idejének többségét az illetékes tagállamtól (Lengyelország) eltérő tagállamban (Hollandia) szerezte. Az ilyen ellátás megszerzésével kapcsolatban nem merült fel kérdés.

14. 2014. február 24-i határozatával a Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Warszawie (társadalombiztosítási intézet, varsói [Lengyelország] I. fiókiroda, a továbbiakban: nyugdíjhatóság[14]) SC (biztosított személy) részére a nyugdíjtörvény és a 883/2004 rendelet rendelkezései alapján 2013. november 5-étől kezdődően járó öregségi nyugdíjat állapított meg.

15. A biztosított személy öregségi nyugdíjra való jogosultságának meghatározásához a nyugdíjhatóság a következő módszert alkalmazta. Először is megállapította a lengyel járulékfizetési időszakok időtartamát (104 hónap). Másodszor, a megszerzett biztosítási idő tekintetében figyelembe vette a nem járulékfizetésen alapuló lengyel időszakokat (34 hónap) a lengyel járulékfizetési időszakok egyharmadának megfelelő részben a lengyel jogban az nyugdíjtörvény 5. cikkének (2) bekezdésében előírt képlet szerint. Harmadszor, tekintettel arra, hogy a biztosított személy a lengyel biztosítási időszakok alapján nem szerezte meg a minimális

[13] Úgy tűnik, hogy a járulékfizetési időszakok egyharmadában maximált, a nem járulékfizetésen alapuló időszakokra vonatkozó felső határ az öregségi nyugdíjról szóló törvény 5. cikkének (2) bekezdésén alapul, mivel arra a nyugdíjhatóság írásbeli észrevételeiben ekképpen hivatkozik.

[14] Egyúttal a 883/2004 rendelet 1. cikkének q) pontja szerinti „illetékes intézmény”.

biztosítási időt, az öregségi nyugdíjra való jogosultság megszerzése érdekében a nyugdíjhatóság a nemzeti biztosítási időhöz hozzászámította a Hollandiában szerzett járulékfizetési időszakokat (269 hónap).

16. Ezt követően az így megállapított biztosítási időt (nemzeti járulékfizetési időszakok + nem járulékfizetésen alapuló nemzeti időszakok + külföldi járulékfizetési időszakok) figyelembe vette az ellátás elméleti összegének a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja alapján történő kiszámítása során. Mindazonáltal a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja szerinti ellátás tényleges összegét a lengyel biztosítási időszakok 138 hónapja (a járulékfizetési időszakok és a nemzeti járulékfizetési időszakok egyharmadát meg nem haladó nem járulékfizetésen alapuló időszakok) és a 407 hónapnyi összesített lengyelországi és hollandiai biztosítási időszak aránya alapján számították ki. Ennek alapján a nyugdíjhatóság megállapította, hogy az ellátás 974,78 złoty (PNL) elméleti összegéből a biztosított személy részére ezen összeg 33,9%-át, azaz 335,81 PNL-t kell kifizetni.

17. A biztosított személy a határozattal szemben keresetet nyújtott be, amelyben többek között a nem járulékfizetésen alapuló lengyel időszakok nagyobb arányban történő figyelembevételét kérte, valamint arra hivatkozott, hogy a nyugdíjhatóság hibát követett el, amikor nem vette figyelembe a Bíróság Tomaszewska ügyben hozott ítéletét.[15] A Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság, Lengyelország) 2015. november 19-i ítéletével a keresetet elutasította.

18. A biztosított személy a varsói regionális bíróság elsőfokú ítéletével szemben fellebbezést nyújtott be a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság, Lengyelország) előtt. Azt állította, hogy az 1408/71 rendelet 45. cikkét helytelenül értelmezték, és hogy a Tomaszewska ítélet alapján a nem járulékfizetésen alapuló időszakok egyharmadában meghatározott legnagyobb mértéket mind a lengyel, mind a holland járulékfizetési időszakok figyelembevételével kell kiszámítani. 2017. augusztus 9-i ítéletében a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) a Tomaszewska ítéletre hivatkozva elfogadta ezt az érvelést, és módosította a megtámadott ítéletet.

19. A nyugdíjhatóság felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) ítéletével szemben, azt abban a részében támadva, amelyben e bíróság arra kötelezte a nyugdíjhatóságot, hogy a biztosított személynek nyújtandó ellátások 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján történő kiszámítása során a nem járulékfizetésen alapuló lengyel időszakokat nagyobb mértékben vegye figyelembe. A nyugdíjhatóság nem értett egyet azzal a magállapításával, hogy az „egyharmadot” nem kizárólag a lengyelországi járulékfizetés időszakai alapján, hanem ezen időszakok és a Hollandiában teljesített járulékfizetési időszakok együttese alapján kell megállapítani. Másként fogalmazva, a fellebbezés kizárólag a nyugellátás összegének kiszámítására vonatkozik.

20. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a nyugdíjhatóság és a biztosított személy lényegében az alábbiakra hivatkozott.

21. A biztosított személy egyetért a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) ítéletével. Előadja, hogy a számára folyósítandó ellátás összegének meghatározása során a nyugdíjhatóságnak alkalmaznia kell az 1408/71 rendeletnek a Tomaszewska ítéletben értelmezett 45. cikkét, továbbá a nyugdíjhatóság hibát követett el, amikor a nem járulékfizetésen alapuló időszakokat kizárólag a Lengyelországban teljesített járulékfizetési időszakok egyharmadának

[15] 2011. március 3-i ítélet (C-440/09, EU:C:2011:114).

arányában vette figyelembe. A Tomaszewska ítélet alapján a nyugdíjhatóságnak a nem járulékfizetésen alapuló időszakokat az összesített, Lengyelországban és Hollandiában teljesített járulékfizetési időszakok egyharmadának arányában kellett volna figyelembe vennie.

22. A nyugdíjhatóság először is arra hivatkozik, hogy az 1408/71 rendelet 45. cikkének értelmezése az alapügyben nem alkalmazható, mivel ahhoz, hogy a biztosított személy megszerezhesse a nyugdíjjogosultságot, elegendőnek bizonyult, hogy a lengyel biztosítási időszakokhoz (járulékfizetési időszakok és a nemzeti járulékfizetési időszakok egyharmadának megfelelő nem járulékfizetésen alapuló időszakok) hozzászámolták a más tagállamban, nevezetesen Hollandiában szerzett biztosítási időszakokat. A nyugdíjhatóság álláspontja szerint a Tomaszewska ítélet csak akkor alkalmazandó, ha a biztosítási időre vonatkozó, a jelen ügyben választott számítási módszer alkalmazását követően kiderül, hogy a biztosított személy nem érte el a megkövetelt minimális biztosítási időt. Ugyanakkor az alapügyben a biztosított személy e képlet alkalmazásával elérte ezt a küszöböt (lásd a fenti 15. pontot). A nemzeti járulékfizetési időszakokhoz csak akkor adhatók hozzá a külföldi járulékfizetési időszakok, és csak akkor számítható ki az összesített (nemzeti és külföldi) biztosítási időszakok alapján a nem járulékfizetésen alapuló nemzeti időszakok maximális aránya (a járulékfizetési időszakok egyharmadának arányában), ha e küszöböt nem érték el.

23. Másodszor, a Tomaszewska ítélet az 1408/71 rendelet 45. cikke (1) bekezdésének (amely a 883/2004 rendelet 6. cikkének felel meg), nem pedig a 883/2004 rendelet 52. cikkének értelmezésére vonatkozik. A nyugdíjhatóság megítélése szerint a 883/2004 rendelet 52. cikke minősül az alapügyre alkalmazandó rendelkezésnek.

24. Harmadszor, az 1408/71 rendeletnek a Tomaszewska ítélet szerint értelmezett 45. cikke (1) bekezdésének alkalmazása azt eredményezné, hogy a nem járulékfizetésen alapuló lengyel időszakokat a lengyel jog szerintinél magasabb arányban vennék figyelembe, aminek következtében egyrészt a lengyel szociális biztonsági rendszer nagyobb mértékben járulna hozzá a biztosított személy részére nyújtandó ellátáshoz, másrészt pedig a másik tagállam szociális biztonsági rendszere kisebb részben járulna hozzá ezen ellátás finanszírozásához, amely szociális biztonsági rendszerbe, nevezetesen a holland rendszerbe ugyanakkor a biztosított személy a lengyel rendszernél sokkal hosszabb ideig fizetett be járulékot.

25. Negyedszer, a H6. sz. határozat 2. pontjából[16] kitűnik, hogy a más tagállamok szociális biztonsági intézményeinél szerzett időszakokat anélkül kell összesíteni, hogy azok minőségét megkérdőjeleznék, ezért a lengyel szociális biztonsági intézmény nem köteles a nemzeti biztosítási időszakokat a nemzeti jogból eredőnél (a külföldi biztosítási időszakok hozzáadása miatt) nagyobb arányban figyelembe venni.

[16] Lásd a fenti 11. pontot.

26. E nézeteltérés okán a lengyel Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti elő:

„Úgy kell-e értelmezni a [883/2004] rendelet 52. cikke (1) bekezdésének b) pontját, hogy az illetékes intézmény:

a) a nemzeti jognak megfelelően az ellátás mind elméleti (i. alpont), mind tényleges összegének (ii. alpont) meghatározása érdekében figyelembe veszi a nem járulékfizetésen alapuló időszakokat, amennyiben ezek nem haladják meg a nemzeti jog, illetve más tagállamok jogszabályai alapján szerzett járulékfizetési időszakok összességének egyharmadát; vagy

b) nemzeti jognak megfelelően csak az ellátás elméleti összegének (i. alpont), meghatározásakor veszi figyelembe a nem járulékfizetésen alapuló időszakokat, amennyiben ezek nem haladják meg a nemzeti jog, illetve más tagállamok jogszabályai alapján szerzett járulékfizetési időszakok összességének egyharmadát, az ellátás tényleges összegének (ii. alpont) meghatározásakor azonban nem; vagy

c) sem az ellátás elméleti összegének (i. alpont), sem pedig tényleges összegének (ii. alpont) meghatározásakor nem veszi figyelembe a nem járulékfizetésen alapuló időszakok felső határának megállapítása során a másik tagállamban szerzett biztosítási időt?”

27. A nyugdíjhatóág, a Cseh Köztársaság, Magyarország a lengyel kormány és az Európai Bíróság terjesztett elő írásbeli észrevételeket. Tárgyalásra nem került sor.

III. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adott válasz

A. Előzetes észrevételek

28. Először is fontos leszögezni, hogy a nyugdíjhatóság helyesen hivatkozik arra, hogy az alapeljárásra a 883/2004 rendelet, nem pedig az 1408/71 rendelet vonatkozik, mivel időbeli hatályánál fogva az előbbi rendelet alkalmazandó.[17] Ettől azonban még a Bíróság 1408/71 rendelet szerinti ítélkezési gyakorlata továbbra is releváns az alapeljárás megoldása szempontjából, hiszen a 883/2004 rendelet az 1408/71 rendeletben foglalt szabályozást felváltó rendelkezéseket tartalmaz.[18]

29. Másrészt, az alapeljárást a 883/2004 rendelet 52. cikkének (1) bekezdése szabályozza, mivel az a nyugellátás kiszámítására vonatkozik, nem pedig annak megszerzésére, mint a 883/2004 rendelet 6. cikke.

30. Harmadrészt, nem megalapozott a nyugdíjhatóság azon érve, amely szerint a Tomaszewska ítélet[19] nem alkalmazandó az alapeljárásra, mivel a nyugellátásnak a biztosított személy általi *megszerzésével* kapcsolatban nem merül fel kérdés, szemben annak kiszámításával (lásd a fenti

[17] Lásd a fenti 6. lábjegyzetet.

[18] Lásd a fenti 6. lábjegyzetet.

[19] 2011. március 3-i ítélet (C-440/09, EU:C:2011:114, 12. pont).

22. pontot). Amint az az alábbiakban kifejtésre kerül (lásd a 39–49. pontot), a Tomaszewska ítélet nem értelmezhető úgy, hogy az a 883/2004 rendelet értelmében az időszakok összesítésére vonatkozó elvet a nyugdíjjogosultság megszerzésére korlátozza. [20]

31. Negyedrészt, a lengyel jogban előírt, egyúttal az alapügy tárgyát képező nem járulékfizetésen alapuló időszakok a 883/2004 rendelet 1. cikkének t) pontjában szereplő meghatározás szerint „biztosítási időnek" minősülnek. Vitathatatlannak tűnik, hogy a nem járulékfizetésen alapuló időszakokat a 883/2004 rendelet 1. cikkének t) pontja értelmében a „biztosítási idővel" egyenértékűnek kell tekinteni. [21] Emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében továbbra is a tagállamok hatáskörében marad a szociális biztonsági ellátások nyújtása feltételeinek meghatározása, amelyek ezeket szigoríthatják is, feltéve, hogy a megállapított feltételek nem vezetnek az uniós munkavállalók nyílt vagy rejtett hátrányos megkülönböztetéséhez. [22]

32. Ötödrészt, érdemes felidézni az alapügyre irányadó alábbi alapelveket, amint azokra a Bíróság a közelmúltban a Crespo Rey ügyben hozott ítéletében újfent hivatkozott. [23]

„emlékeztetni kell arra, hogy a 883/2004 rendelet nem alakítja ki a szociális biztonság egységes rendszerét, hanem fenntartja a különböző nemzeti rendszereket, és egyetlen célja e rendszerek koordinálása. Így, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint, a tagállamok továbbra is megtartják szociális biztonsági rendszerük kialakítására vonatkozó hatáskörüket […]

[…] uniós szintű harmonizáció hiányában, az egyes tagállamok jogalkotóinak feladata – többek között – az ellátásokra való jogosultság feltételeinek meghatározása […]

Ugyanakkor e hatáskörük gyakorlása során a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani az uniós jogot, és különösen az EUM-Szerződésnek a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás minden uniós polgár számára elismert szabadságára vonatkozó rendelkezéseit." [24]

33. Hatodrészt, ami a nyugdíjhatóságnak a H6. sz. határozaton alapuló és a fenti 25. pontban említett érvelését illeti, meg kell állapítani, hogy e határozat inkább a 883/2004 rendelet 6. cikkét, mintsem a 883/2004 rendelet 52. cikkét értelmezi. E körülmények között a jelen indítványban a H6. sz. határozatra annyiban fogok utalni, amennyiben érinti az alapügyben felmerült kérdéseket. [25]

[20] A 2019. december 5-i Bocero Torrico és Bode ítélet (C-398/18 és C-428/18, EU:C:2019:1050, 33. pont); Hogan főtanácsnok indítványa (EU:C:2019:596, 37. pont).

[21] Lásd még: a fenti 11. pontban hivatkozott H6. sz. határozat 1. pontja; 2013. április 18-i Mulders ítélet (C-548/11, EU:C:2013:249, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[22] 2011. március 3-i Tomaszewska ítélet (C-440/09, EU:C:2011:114, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[23] 2018. június 28-i ítélet (C-2/17, EU:C:2018:511, 45–47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[24] Uo. A tagállamoknak a szociális biztonság területén fennálló hatásköre tekintetében lásd még az EUMSZ 153. cikk (4) bekezdését.

[25] Emlékeztetni kell arra, hogy a H6. sz. határozat „a 883/2004 rendelet és a 987/2009 rendelet végrehajtási aktusát alkotja. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében egy végrehajtási rendeletet lehetőség szerint úgy kell értelmezni, hogy az összhangban álljon az alaprendelet rendelkezéseivel (lásd ebben az értelemben: 2009. május 14-i Internationaal Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely ítélet, C-161/08, EU:C:2009:308, 38. pont; 2012. július 19-i Pie Optiek ítélet, C-376/11, EU:C:2012:502, 34. pont)." Lásd: 2019. szeptember 4-i Bundesagentur für Arbeit, Familienkasse Baden-Württemberg West ítélet (C-473/18, EU:C:2019:662, 30. pont).

34. E hat ponton túl arra a következtetésre jutottam, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által felkínált három lehetőség közül a b) opció felel meg az uniós jognak, amint az a magyar kormány írásbeli észrevételeiben szerepel. E következtetést az alábbi általános elv összefüggésében vontam le, amelynek kidolgozására Mazák főtanácsnok Bergström ügyre vonatkozó indítványában találunk példát. [26]

„A tagállami szociális biztonsági rendszerek közösségi szintű összehangolásának egyik alapelvéről van szó, amely azt hivatott biztosítani, hogy valamely munkavállaló, aki él a Szerződés által biztosított szabad mozgás jogával, ne veszítsen el olyan, a szociális biztonsági rendszer keretében nyújtott kedvezményeket, amelyek megilletnék, ha végig egyetlen állam területén dolgozott volna. Az ilyen következmény ugyanis visszatarthatná a közösségi munkavállalókat attól, hogy éljenek a szabad mozgáshoz való jogukkal, és így e szabadság érvényesülésének a gátját jelentené.” [27]

35. Amint arra a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 1935. évi 48. számú egyezményhez fűzött egyik megjegyzés rámutatott, „a biztosítási idők összesítésének elve egyike a nemzetközi szociális biztonsági jog legkorábbi eredményeinek”. [28] Mindazonáltal az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő c) lehetőség ellentétes ezzel az elvvel, és nem fogadható el.

36. Ennek az az oka, hogy a c) lehetőségből logikusan következik az összesítés elvének teljes körű kizárása a nem járulékfizetésen alapuló időszakok egyharmadában meghatározott legnagyobb mértéknek, és ennélfogva a biztosított személy ellátásai ezen elemének kiszámításából, ugyanis a c) lehetőség alapján a fogadó államban – Hollandiában – teljesített járulékokat semmilyen körülmények között nem veszik figyelembe e számítás során; sem a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja alapján a biztosított személy nyugellátása elméleti értéke kiszámításának szakaszában, sem ezen ellátásnak az 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja értelmében vett tényleges értéke kiszámításakor. Ez összeegyeztethetetlen lenne a 883/2004 rendelet 6. cikkében kimondott és az e rendelet alkalmazásának szempontjából alapvető jelentőséggel bíró összesítés elvével.

37. Ezenkívül a c) lehetőség értelmében a lengyel jogban előírt, a nem járulékfizetésen alapuló időszakok egyharmadában meghatározott legnagyobb mérték ellentétes az állampolgárságon alapuló egyenlő bánásmód elvével, amint az a 883/2004 rendelet 4. cikkéből következik, mivel a gyakorlatban a szabad mozgáshoz való jogukat gyakorló biztosított személyek túlnyomó többségét hátrányosan érintené. El kell utasítani a nyugdíjhatóság azon érvelését, amely szerint a nem járulékfizetésen alapuló időszakok kiszámítására vonatkozó lengyel szabályok egyaránt alkalmazandók a migráns munkavállalókra és a belföldi munkavállalókra, ami így a vonatkozó törvényt összhangba hozza az uniós joggal. Ez azért van így, mert az összesítés elvének teljes körű kizárása esetén a nem járulékfizetésen alapuló időszakok egyharmadában meghatározott legnagyobb mérték alkalmazása ahhoz vezetne, hogy a lengyel állampolgárok könnyebben halmoznának fel nagy mértékben ilyen időszakokat, a szabad mozgáshoz való jogot gyakorló migránsok azonban kevésbé, ami az utóbbiakat hátrányosan érintve veszélyezteti e jogok

[26] 2011. december 15-i Bergström ítélet (C-257/10, EU:C:2011:839) és Mazák főtanácsnok Bergström ügyre vonatkozó indítványa (C-257/10, EU:C:2011:407). Lásd továbbá például: Mengozzi főtanácsnok Dumont de Chassart ügyre vonatkozó indítványa (C-619/11, EU:C:2012:805, 50. pont).

[27] Uo., 39. pont, lásd: 2005. január 20-i Salgado Alonso ítélet (C-306/03, EU:C:2005:44, 28. és 29. pont). Lásd még például: 2011. március 3-i Tomaszewska ítélet (C-440/09, EU:C:2011:114, 30. és 31. pont); 2019. március 14-i Vester ítélet (C-134/18, EU:C:2019:212, 33. pont).

[28] Fuchs, M. és Cornelissen, R. (szerk.), *EU Social Security Law* (Nomas, 2015., 33. o.). Az egyezmény az alábbi internetes címen található: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C048. A 2. cikk például a biztosítási idők összeszámításáról rendelkezik.

érvényesülését.[29] Egy ilyen helyzetet igazolni lenne szükséges azon az alapon, hogy az közérdekű célt követ, feltéve továbbá, hogy a nem járulékfizetésen alapuló időszakok „egyharmadát” kitevő legmagasabb mértékének meghatározása szempontjából a más tagállamokban teljesített járulékfizetési időszakok lengyel részről történő kizárása alkalmas e célok megvalósításának biztosítására, és nem haladja meg az elérni kívánt cél megvalósításához szükséges mértéket.[30]

38. E tekintetben tehát az a kérdés merül fel, hogy az uniós jog előírja-e a nyugdíjhatóság számára, hogy a lengyel jog által előírt, a nem járulékfizetési időszakok egyharmadában meghatározott legnagyobb mérték kiszámítása során vegye figyelembe a fogadó államban – Hollandiában – teljesített 269 hónap járulékfizetési időszakot a Lengyelországban teljesített 104 hónap járulékfizetési időszakon felül. Az uniós jogra és különösen a 883/2004 rendelet 52. cikkének (1) bekezdésére tekintettel e legmagasabb mértéket kizárólag a Lengyelországban teljesített járulékfizetési időszakok függvényében kell-e meghatározni, amint azt a lengyel kormány és a nyugdíjhatóság állítja, vagy azt a Lengyelországban és Hollandiában teljesített összesített járulékfizetési időszakokhoz kell igazítani, amint arra az Európai Bizottság, a Cseh Köztársaság és bizonyos mértékig a magyar kormány hivatkozik?

B. A Tomaszewska ítélet hatálya

39. A felek közötti nézetkülönbségek középpontjában a Bíróság 2011. március 3-i Tomaszewska ítéletének[31] hatálya áll. Az összesítés elvének alkalmazása abban az ügyben a nyugellátás *megszerzésére* vagy az arra való jogosultság hiányára vonatkozó határozatokra korlátozódott-e, amint azt a nyugdíjhatóság, a lengyel és a magyar kormány állítja, vagy az összesítés elve kiterjed ezen ellátások *kiszámítására* is, amint arra a Bizottság és a Cseh Köztársaság hivatkozik?

40. Jóllehet maga a Tomaszewska ügy nem ad egyértelmű választ erre a kérdésre, a Bíróság ítélkezési gyakorlata kevéssé támasztja alá, hogy az összesítés elvét a nyugdíjhatóság és a lengyel kormány által javasolt körülményekre, nevezetesen a nyugdíjjogosultság megszerzésére kellene korlátozni. Ezt az értelmezést a 883/2004 rendelet szövege, annak célja, és az elsődleges uniós jog sem támasztja alá.

41. A Tomaszewska ügyben a felperes nem tudta bizonyítani, hogy Lengyelországban teljesítette a tagállam jogában előírt kötelező legalább 30 év biztosítási időt, ezért a felperes és a nyugdíjhatóság közötti jogvita az 1408/71 rendelet 45. cikke (1) bekezdésének (amelynek megfelelője a 883/2004 rendelet 6. cikke) hatálya alá tartozó öregségi nyugdíjra való jogosultság megszerzésére, nem pedig az ellátások összegének kiszámítására vonatkozott, amelyet az 1408/71 rendeletnek a 883/2004 rendelet 52. cikkének előzményét képező 46. cikke szabályozott.[32]

42. A Tomaszewska ítéletben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy továbbra is a tagállamok hatáskörében marad a szociális biztonsági ellátások nyújtása feltételeinek meghatározása, amelyek ezeket szigoríthatják is, feltéve, hogy a megállapított feltételek nem vezetnek az európai

[29] 2019. december 5-i Bocero Torrico és Bode ítélet (C-398/18 és C-428/18, EU:C:2019:1050, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az 1408/71 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében foglaltak szerint védett egyenlő bánásmóddal összefüggésben felmerült közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó példákért lásd: 1997. június 25-i Mora Romero ítélet (C-131/96, EU:C:1997:317) és 2008. február 21-i Klöppel ítélet (C-507/06, EU:C:2008:110).

[30] 2019. december 5-i Bocero Torrico és Bode ítélet (C-398/18 és C-428/18, EU:C:2019:1050, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[31] C-440/09, EU:C:2011:114.

[32] Uo., 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

uniós munkavállalók nyílt vagy rejtett hátrányos megkülönböztetéséhez.[33] A Bíróság megállapította, hogy az 1408/71 rendelettel létrehozott rendszer csupán koordinációt, nem pedig harmonizációt valósított meg, és többek között a szabad mozgáshoz való jogukat gyakorló munkavállalókra és önálló vállalkozókra alkalmazandó szociális biztonsági jogszabályok meghatározására irányult.[34]

43. A Bíróság megállapította, hogy az ilyen rendszer szükségszerű következménye, hogy a szolgálati időszak vagy biztosítási idő létrejöttének feltételei azon tagállam szerint változnak, ahol az érintett munkavállaló a tevékenységét végezte. Ezeket a feltételeket az 1408/71 rendelet 1. cikkének r) pontjából (amely jelenleg a 883/2004 rendelet 1. cikkének t) pontja) következően kizárólag azok a tagállami jogszabályok határozzák meg, amelyek szerint az adott időszakot megszerezték.[35] A Bíróság ezt követően kimondta, hogy e feltételek meghatározása során „a tagállamoknak […] tiszteletben kell tartaniuk az uniós jogot, és különösen az 1408/71 rendelet célkitűzéseit, valamint az ennek alapjául szolgáló elveket”[36]. Az 1408/71 rendelet célja – amint azt a második és negyedik preambulumbekezdése is kimondja – biztosítani a munkavállalók és az önálló vállalkozók szabad mozgását az Európai Unión belül, tiszteletben tartva a szociális biztonságra vonatkozó nemzeti jogszabályok sajátos jellemzőit.[37]

44. A Bíróság a Tomaszewska ítéletben ezután rögzítette, hogy az 1408/71 rendelet – különösen az ötödik, hatodik és tizedik preambulumbekezdéséből következően – „előírja a munkavállalókkal a különböző nemzeti jogszabályok szerint való egyenlő bánásmód elvét, és annak lehető legjobb biztosítását, hogy a tagállam területén foglalkoztatott valamennyi munkavállaló egyenlő bánásmódban részesüljön, illetve közülük a szabad mozgáshoz való jogukat gyakorló munkavállalókat ne érje hátrány”[38].

45. A Bíróság, miközben számos alkalommal felidézte, hogy az alapeljárás kizárólag az öregségi nyugdíjra való jogosultság megszerzésére vonatkozott,[39] az összesítés elve tekintetében az alábbi általánosabb jellegű megállapítást tette.

„[…] a biztosítási, tartózkodási és szolgálati idők összevonásának az EK 42. cikk a) pontjában [jelenleg az EUMSZ 48. cikk a) pontja, lásd a fenti 5. pontot] rögzített [elve] […] [a] tagállami szociális biztonsági rendszerek uniós szintű összehangolásának egyik [alapelve], amely azt hivatott biztosítani, hogy egy munkavállaló, aki él az EK-Szerződés által biztosított szabad mozgás jogával, ne veszítsen el olyan, a szociális biztonsági rendszer keretében nyújtott *kedvezményeket*, amelyek megilletnék, ha végig egyetlen tagállam területén dolgozott volna. Az ilyen következmény ugyanis visszatarthatná az uniós munkavállalókat attól, hogy éljenek a szabad mozgáshoz való jogukkal, és így e szabadság érvényesülésének gátját jelentené.”[40]

[33] Uo., 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

[34] Uo., 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. A 883/2004 rendeletet szabályozó átfogó elvekkel, a tagállami szociális biztonsági rendszerek összehangolására irányuló célkitűzéssel kapcsolatban lásd: 2018. június 28-i Crespo Rey ítélet (C-2/17, EU:C:2018:511, 45–47. pont, a fenti 32. pontban idézettek szerint); 2019. március 14-i Vester ítélet (C-134/18, EU:C:2019:212, 29–33. pont).

[35] Uo., 26. pont.

[36] Uo., 27. pont.

[37] Uo., 28. pont.

[38] Uo., valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

[39] Uo., 29., 31., 32., 34. és 36. pont.

[40] Uo., 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Kiemelés tőlem. Az olyan munkavállalóhoz képest fennálló kedvezőtlenebb helyzet vonatkozásában, akinek teljes szakmai pályafutására az érintett tagállamban került sor, a közelmúltból lásd: 2018. június 28-i Crespo Rey ítélet (C-2/17, EU:C:2018:511, 69. pont). Lásd hasonlóképpen: 2020. január 23-i Bundesagentur für Arbeit ítélet (C-29/19, EU:C:2020:36, 33. pont).

46. A Bíróság megállapította, hogy az 1408/71 rendelet 45. cikke, amely a Tomaszewska ítélet tárgyát képezte, csupán a biztosítási, tartózkodási és szolgálati idők összevonásának az EK 42. cikk a) pontjában rögzített elvét hajtotta végre. [41]

47. Bár a Tomaszewska ítéletről elmondható, hogy nem foglal egyértelműen állást az összesítés elvének a szociális biztonsági ellátások *kiszámítására* való alkalmazásának kérdésében, a Bíróság tágabb ítélkezési gyakorlata ennél egyértelműbb. A Bíróság Dumont de Chassart ügyben hozott ítélete [42] egyértelmű az összesítés elvének az ellátások kiszámítása szempontjából fennálló relevanciája tekintetében. A Bíróság abban az ügyben a következőket állapította meg:

„Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy az 1408/71 rendeletet az EGK-Szerződés 51. cikke (később az EK-Szerződés 51. cikke, módosítást követően EK 42. cikk, majd EUMSZ 48. cikk) alapján fogadták el, amely felhatalmazta az Európai Unió Tanácsát arra, hogy a szociális biztonság területén elfogadja azokat az intézkedéseket, amelyek a munkavállalók szabad mozgásának biztosításához szükségesek; e célból olyan eszközrendszert hoz létre, amely a migráns munkavállalók és önálló vállalkozók, valamint az azok jogán jogosultak számára biztosítja a különböző országok jogszabályai szerint figyelembe vehető »összes időszak« összevonását a juttatásokhoz való jog megszerzése és fenntartása, valamint a juttatások összegének *kiszámítása* céljából."

48. Egyébiránt az összesítés elvének a szociális biztonsági ellátások számításában betöltött központi helyét az EUMSZ 48. cikk a) pontja tükrözi (a fenti 5. pont). A Bíróság megjegyezte ugyanis, hogy „az EUMSZ 48. cikk […] előírja, hogy az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa a szociális biztonság területén elfogadja »azokat az intézkedéseket, amelyek a munkavállalók szabad mozgásának biztosításához szükségesek«, többek között olyan eszközrendszer létrehozásával, amely a migráns munkavállalók számára biztosítja »a különböző országok jogszabályai szerint figyelembe vehető összes időszak összevonását […]«. Az időszakok összesítésének e rendszerét az 1408/71 rendelet, majd azt követően a 883/2004 rendelet valósította meg." [43] Az összesítés fontosságát a 883/2004 rendelet (14) preambulumbekezdése is tükrözi (a fenti 6. pont), amely az összesítésnek kifejezetten az „ellátások összegének kiszámítása" szempontjából vett jelentőségére utal. Ezt ki lehet még egészíteni a 2010. december 16-i H6. sz. határozat (2) preambulumbekezdésével. Amint az a fenti 10. pontban említésre került, az összesítésre ott úgy hivatkoznak, mint amely az „ellátás összegének kiszámítása" szempontjából bír jelentőséggel.

49. Következésképpen el kell utasítani a lengyel kormány, a nyugdíjhatóság és a magyar kormány írásbeli észrevételeiben kifejtett azon érveket, amelyek szerint a Tomaszewska ítélet nem releváns a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdésének értelmezése szempontjából, mivel a Tomaszewska

[41] Uo.

[42] Kiemelés tőlem. 2013. február 21-i Dumont de Chassart ítélet (C-619/11, EU:C:2013:92, 52. pont), amely a 2011. december 15-i Bergström ítéletre (C-257/10, EU:C:2011:839, 42. pont) hivatkozik. Az összesítésnek a nyugellátások kiszámításában betöltött szerepét Jacobs főtanácsnok Koschitzki ügyre (C-30/04, EU:C:2005:272) vonatkozó indítványának 4. pontja fejti ki részletesen. Lásd még: Jääskinen főtanácsnok Reichel-Albert ügyre (C-522/10, EU:C:2012:114) vonatkozó indítványának 45. pontja, amelyben a főtanácsnok megjegyzi, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a 883/2004 rendelet értelmezésére vonatkozó egyik alapvető elv az, hogy „a szociális biztonság terén a biztosítottak nem követelhetik meg azt, hogy egy másik tagállamba való áttelepülésük ne befolyásolja azon ellátások fajtáját vagy *szintjét*, amelyeket a származásuk szerinti országban igényelhetnek." Kiemelés tőlem.

[43] 2013. július 4-i Gardella ítélet (C-233/12, EU:C:2013:449, 34. pont).

ítélet az összesítés elvének tág meghatározását tartalmazza. A Bizottság írásbeli észrevételei ugyanis e tekintetben közelebb állnak a valósághoz, amikor az alapügy szempontjából elismerik a Tomaszewska ítélet közvetett relevanciáját.[44]

C. A kérdést előterjesztő bíróság által javasolt b) lehetőség választásának indokairól

50. Ilyen körülmények között miért jutottunk itt arra a megállapításra – amint arra a magyar kormány is hivatkozik –, hogy az alapügy megoldása szempontjából a kérdést előterjesztő bíróság által javasolt első a) lehetőség helyett inkább a második b) lehetőség irányadó, figyelemmel azon elv alapvető jelentőségére, amely szerint a szabad mozgáshoz való jogát gyakorló biztosított személy nem veszítheti el az olyan, a szociális biztonsági rendszer keretében nyújtott előnyöket, amelyek akkor illetnék meg, ha pályafutása során kereső tevékenységet csupán egyetlen tagállam területén végzett volna?[45]

51. Hangsúlyozni kell, hogy a 883/2004 rendelet – az elődjéhez, az 1408/71 rendelethez hasonlóan – nem alakítja ki a szociális biztonság egységes rendszerét, hanem fenntartja a különböző nemzeti rendszereket. Az említett rendelet inkább a rendszerek koordinációját hivatott biztosítani.[46] Amint azt Jääskinen főtanácsnok megállapította, az, hogy „a szabad mozgáshoz való jog gyakorlásának nem lehet semleges hatása e területen, azaz hogy az esettől függően többé vagy kevésbé előnyös vagy akár előnytelen lehet, közvetlenül abból következik, hogy a tagállamok jogszabályai közötti különbségeket fenntartották.”[47]

52. Pontosabban, a kérdést előterjesztő bíróság által javasolt b) lehetőség a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése elődjének minősülő rendelkezésre, azaz az 1408/71 rendelet 46. cikkének (2) bekezdésére vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlat, a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontja i. és ii. alpontjának szövege, a 883/2004 rendelet e két utóbbi rendelkezésének célja, valamint azok háttere alapján került kiválasztásra.[48]

53. Amint azt Jacobs főtanácsnok a Koschitzki ügyre vonatkozó indítványában kifejtette,[49] az elméleti összegnek az 1408/71 rendelet 46. cikke (2) bekezdésének a) pontja – jelenleg a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja – alapján történő kiszámítása valójában összesítésnek minősül. A Bíróság megállapította, hogy az 1408/71 rendelet 46. cikkének (2) bekezdését, és ennélfogva a 883/2004 52. cikkének (1) bekezdését „az EUMSZ 48. cikkben meghatározott célkitűzésre tekintettel kell értelmezni, amiből különösen az következik, hogy a migráns munkavállalók és önálló vállalkozók szociális biztonsági ellátásainak összege nem

[44] E tekintetben tehát az a következtetés vonható le, hogy a 883/2004 rendelet 5. cikke az alapügy szempontjából figyelmen kívül hagyható. Ennek az a magyarázata, hogy az említett rendelet (10) preambulumbekezdése kimondja, hogy az ott szereplő elvek „nem sértheti[k] az egy másik tagállam jogszabályai szerint szerzett biztosítási, szolgálati, önálló vállalkozóként folytatott tevékenységi vagy tartózkodási idők, és az illetékes tagállam jogszabályai szerint szerzett idők összesítésének elvét”. Lásd az elemzést: Fuchs, M. és Cornelissen, R. (szerk.) *EU Social Security Law* (Nomos, 2015.), 123. o.. Lásd még: Hogan főtanácsnok Bocero Torrico és Bode egyesített ügyekre vonatkozó indítványa (C-398/18 és C-428/18, EU:C:2019:596, 44. pont).

[45] Lásd a fenti 33. pontban bemutatott példát.

[46] A fenti 42. pont.

[47] Jääskinen főtanácsnok Reichel-Albert ügyre vonatkozó indítványa (C-522/10, EU:C:2012:114, 45. pont). A közelmúltból lásd még például: 2019. március 19-i Vester ítélet (C-134/18, EU:C:2019:212, 32. pont).

[48] Lásd nagy vonalakban az uniós intézkedések értelmezési szabályaira vonatkozó elemzésemet a Pinckernelle ügyre vonatkozó indítványomban (C-535/15, EU:C:2016:996, 35–70. pont).

[49] C-30/04, EU: C: EU:C:2005:272, 4. pont. Lásd még a Bíróság 1998. december 17-i Lustig ítéletének (C-244/97, EU:C:1998:619) 23. pontját: „[…] az EK-Szerződés a különböző országok jogszabályai szerint figyelembe vehető összes időszak összevonását nemcsak a juttatásokhoz való jog megszerzése és fenntartása, hanem a juttatások összegének kiszámítása céljából is előírja”.

csökkenhet annak folytán, hogy szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolták”[50]. Másként fogalmazva, „az elméleti összeget úgy kell kiszámítani, mintha a biztosított teljes szakmai tevékenységét az adott tagállamban végezte volna”[51]. Ez az alapügyre vonatkozóan azt jelenti, hogy a Hollandiában teljesített, valamint a Lengyelországban szerzett járulékfizetési időszakokat a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja szerinti elméleti összeg meghatározása keretében figyelembe kell venni „a nem járulékfizetésen alapuló időszakok egyharmadában meghatározott legnagyobb mérték” kiszámítása során.

54. Az 52. cikk (1) bekezdésének b) pontja egy akkor alkalmazandó jogalkotói döntést tükröz, amikor a biztosított személy nyugdíjjogosultsága a tagállami jog szerint csak akkor keletkezik, ha figyelembe veszik a más tagállamban szerzett biztosítási időszakokat,[52] amely helyzet az alapügyben is fennáll (lásd a fenti 17. pontot). Amint az már említésre került, az eljárás első szakasza, vagyis az ellátás elméleti összegének a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja alapján történő kiszámítása, az *összesítés*. A második szakasz az 52. cikk (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja értelmében az arányos ellátás kiszámítása, ami *arányosításként* ismert.[53] Az összesítési és arányosítási feladat annak biztosítására irányul, hogy a fizetendő ellátás tükrözze a nyugdíj ezen részét folyósító tagállamban a biztosított személy által munkavégzéssel töltött időtartam hosszát.[54] Amint azt a nyugdíjhatóság írásbeli észrevételeiben kiemelte, minden tagállam a *saját* jogszabályai szerinti teljesítés arányában fizeti az öregségi vagy rokkantsági nyugdíj összegét (kiemelés tőlem). A tagállamok így kizárólag a területükön szerzett biztosítási időszakokat finanszírozzák, a más tagállamokban szerzett biztosítási időszakokat azonban nem. Amint arra a lengyel kormány írásbeli észrevételeiben hivatkozott, a folyósított ellátás összegének tényszerűen tükröznie kell a befizetett nyugdíjjárulék összegét, valamint a saját tagállamukban szerzett biztosítási időt.

55. Amint arra Fennelly főtanácsnok rámutatott, az ellátás tényleges összege az elméleti összegnek az az arányos része, amely megfelel a nyugdíjba vonuló személy által teljesített összes biztosítási vagy tartózkodási idő azon hányadának, amelyet *ténylegesen* a szóban forgó tagállamban *töltött*.[55] A jelenleg a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontjában jelenleg szereplő szabály alkalmazásával a nyugdíj tényleges összegét az elméleti összegnek az adott tagállamban szerzett biztosítási időnek az összes tagállamban szerzett biztosítási időhöz viszonyított arányában kell meghatározni.

[50] 2013. február 21-i Salgado González ítélet (C-282/11, EU:C:2013:86, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Lásd az 50. pontot is).

[51] Uo., 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

[52] Lásd az 1408/71 rendelet 46. cikkének (2) bekezdése tekintetében: Jacobs főtanácsnok Stinco és Panfilo ügyre vonatkozó indítványa (C-132/96, EU:C:1997:436, 4. pont).

[53] Uo., 5. pont. Jacobs főtanácsnok az alábbi példával élt. „Így, amennyiben valaki az A tagállamban 10 évig, a B tagállamban pedig 20 évig dolgozott, akkor a 46. cikk (2) bekezdése alapján akkor is jogosult az A tagállamban annak az ellátásnak az egyharmadára, amelyet 30 évi ott végzett munka után igényelhetne, ha az A tagállam jogszabályai szerint 10 év biztosítási idő alapján nem lenne nyugdíjra jogosult (például mert ezen állam megkövetelné a kérelmezőktől, hogy 15 évet dolgozzanak területükön).” Lásd legutóbb: Hogan főtanácsnok Bocero Torrico és Bode egyesített ügyekre vonatkozó indítványa (C-398/18 és C-428/18, EU:C:2019:596, 39. pont).

[54] Uo., 49. pont.

[55] Lásd: Fennelly főtanácsnok Lustig ügyre vonatkozó indítványának (C-244/97, EU:C:1998:419) 7. pontja a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának elődje, azaz az 1408/71 rendelet 46. cikke (2) bekezdésének b) pontja kapcsán. Kiemelés tőlem.

56. Általában az ítélkezési gyakorlat maximálja az elméleti összeg kiszámítása szempontjából releváns elemeket,[56] amelyekre az ítélkezési gyakorlat annak biztosítására szolgáló eszközként hivatkozik, hogy a munkavállalók a szabad mozgáshoz való joguk gyakorlása miatt ne veszítsék el a szociális biztonsági előnyöket. A Bíróság az elméleti összeget illetően több alkalommal kimondta, hogy „az 1408/71 rendelet 46. cikke (2) bekezdésének a) pontja kifejezetten azt eredményezi, hogy azt úgy kell kiszámítani, mintha a biztosított teljes szakmai tevékenységét az adott tagállamban végezte volna”.[57]

57. Az 1408/71 rendelet 46. cikke (2) bekezdése b) pontjának és ennélfogva az 52. cikke (1) bekezdése b) pontja ii. alpontjának célja azonban eltérő. A Bíróság a következőket mondta ki:

„Bár az a) pont alapján történő számítás célja annak biztosítása, hogy a munkavállaló azt a legmagasabb elméleti összeget kapja meg, amelyet akkor igényelhetne, ha teljes biztosítási idejét a szóban forgó tagállamban szerezte volna meg, a b) alapján történő számításnak más a célja. Ez utóbbi rendelkezés kizárólag arra irányul, hogy az adott tagállamokban a biztosítási esemény bekövetkezését *megelőzően* szerzett biztosítási időszakok tartamával arányosan ossza fel az ellátással kapcsolatos terheket az érintett tagállamok intézményei között.”[58]

58. Az arányosító számítás célja az ellátással kapcsolatos terhek tagállamok közötti egyensúlyának megőrzése.[59] Miként azt az egyik vezető kommentár megjegyzi: „az összesítés elvének *ellentettje* az arányos számítás elve. Ezen elv szerint az egyes illetékes intézmények az ellátásnak csak a nemzeti szociális biztonsági jogszabályaik szerint teljesített releváns időszakokhoz igazodó részét kötelesek kifizetni (lásd például a 883/2004 rendelet 52. cikkét)”[60].

59. Így nem fogadható el a Bizottság azon érve, amely szerint e módszer alkalmazása hátrányosan érinti azokat a biztosított személyeket, akik a szabad mozgáshoz való jogukat gyakorolták az ítélkezési gyakorlat által elismert mértékben. Ezen észrevételek figyelmen kívül hagyják a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja és 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja közötti alapvető különbséget.

60. A Bizottság például a Bíróság Zaniewicz-Dybeck ügyben hozott ítéletére[61] hivatkozik álláspontjának alátámasztása érdekében, ez az ítélet azonban az alapügyben csak annyiban releváns, amennyiben tisztázza, hogy az összesítésre sor kell, hogy kerüljön az elméleti összeg kiszámítása során, azt azonban a Bíróság nem terjeszti ki a tényleges összeg kiszámítására.

[56] Például: 1980. június 26-i Menzies ítélet (793/79, EU:C:1980:172); 1982. szeptember 23-i Besem ítélet (274/81, EU:C:1982:315); 1992. február 18-i Di Prinzio ítélet (C-5/91, EU:C:1992:76); 1998. szeptember 24-i Stinco és Panfilo ítélet (C-132/96, EU:C:1998:427); 2013. február 21-i Salgado González ítélet (C-282/11, EU:C:2013:86), vö. azonban: 2005. július 21-i Koschitzki ítélet (C-30/04, EU:C:2005:492). A nyugellátások elméleti és tényleges összegének kiszámítására vonatkozó további szabályozást illetően lásd a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 284., 1. o.) 43. cikkének (1) bekezdését, valamint az abban szereplő hivatkozást a 987/2009 rendelet 12. cikkének (3), (4), (5) és (6) bekezdésére. E rendelkezések azonban az alapügy szempontjából láthatóan nem bírnak jelentőséggel.

[57] 1980. június 26-i Menzies ítélet (793/79, EU:C:1980:172, 10. pont). A közelmúltból lásd például: 2002. október 3-i Barreira Pérez ítélet (C-347/00, EU:C:2002:560, 28. pont) és Wathelet főtanácsnok Zaniewicz-Dybeck ügyre vonatkozó indítványa (C-189/16, EU:C:2017:329, 51. pont), amely a 2005. július 21-i Koschitzki ítéletre (C-30/04, EU:C:2005:492, 28. pont) hivatkozik.

[58] 1980. június 26-i Menzies ítélet (793/79, EU:C:1980:172, 11. pont). Kiemelés az eredetiben.

[59] Uo.

[60] Lásd: Fuchs, M. és Cornelissen, R., i. m., 17. o. Kiemelés tőlem. Meg kell állapítani, hogy az ügyiratokban nincsen arra vonatkozó utalás, hogy az alapeljárás tárgyát képező öregségi nyugdíj ilyen a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint a 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2017. március 21-i (EU) 2017/492 bizottsági rendelet (HL 2017. L 76., 13. o.) 1. cikkének (2) bekezdése szerinti „meghatározott ellátás elvén alapuló rendszer” részét képezné. A VIII. mellékletét Lengyelország tekintetében korábban módosította a 2009. szeptember 16-i 988/2009/EK rendelet (HL 2009. L 284., 43. o.).

[61] 2017. december 7-i ítélet (C-189/16, EU:C:2017:946).

„Az 1408/71 rendelet 46. cikke (2) bekezdésének a) pontja előírja, hogy ilyen esetben az illetékes intézmény kiszámítja az ellátás azon elméleti összegét, amelyet az érintett személy igényelhetne, ha minden, különböző tagállamokban végzett munkával szerzett biztosítási időt az illetékes intézmény tagállamában szerzett volna meg. Az illetékes intézmény továbbá, ugyanezen cikk (2) bekezdése b) pontjának megfelelően, az ellátás tényleges összegét az elméleti összegnek az illetékes intézmény tagállamában szerzett biztosítási idő és/vagy tartózkodási idő különböző tagállamokban szerzett összes biztosítási idő és/vagy tartózkodási időhöz viszonyított arányában határozza meg. Ez az időarányos számítási módszer.”[62]

61. A Bizottság írásbeli észrevételei a Barreira Pérez ügyben hozott ítéletre[63] is támaszkodnak a tekintetben, hogy a Hollandiában és Lengyelországban összesen szerzett járulékfizetési időszakok alapulvételével számított, nem járulékfizetésen alapuló időszakokat mind a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja szerinti elméleti összeg, mind pedig e rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja szerinti tényleges összeg kiszámítása szempontjából figyelembe kell venni. Ebben az ügyben egy spanyol állampolgárságú biztosított személy, aki Spanyolországban és Németországban dolgozott, a spanyol hatóságoktól a német és a spanyol jogszabályok alapján szerzett biztosítási idők összesítésével kért nyugdíjat, mivel a biztosított kizárólag a spanyol biztosítási idő alapján nem volt jogosult nyugdíjra.

62. Az 1408/71 rendelet 46. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján az illetékes spanyol hatóság az ellátás elméleti összegét úgy számította ki, hogy összeadta a Spanyolországban és Németországban teljesített tényleges járulékfizetés napjait, és azt egy miniszteri rendelet átmeneti rendelkezésének értelmében ahhoz a biztosított személy életkora alapján „fiktív járulékkal” egészítette ki.[64] A fiktív járulékot ugyanakkor nem vették figyelembe az 1408/71 rendelet 46. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti arányos ellátás, illetve a tényleges összeg kiszámítása során.

63. Miután a Bíróság az ítéletének 25. pontjában emlékeztetett arra, hogy a fiktív járulékokat „a nyugdíj összegének kiszámítása során a tényleges biztosítási időhöz hozzá kell számítani”, és így azok „az 1408/71 rendelet 1. cikkének r) pontja szempontjából biztosítási időnek” minősülnek,[65] megvizsgálta, hogy a fiktív járulékot figyelembe kell-e venni a nyugdíj arányos összegének kiszámításakor.

64. Bár a spanyol kormány arra hivatkozott, hogy az e vizsgálatra adott igenlő válasz azzal a veszéllyel jár, hogy „súlyos gazdasági egyensúlyhiányt idézhet elő, a spanyol szociális biztonsági rendszer pedig mágnesként vonzaná a nyugdíjuk jelentős emelésére törekvő személyeket”[66], a Bíróság úgy határozott, hogy a fiktív járulékot úgy kell tekinteni, mint amelyet az 1408/71 rendelet 46. cikke (2) bekezdése b) pontjának szempontjából a kockázat (a nyugdíjkorhatár elérése) bekövetkeztét megelőzően, nem pedig azt követően szereztek.[67] Ebből következően valamennyi

[62] Uo. 42. pont. Lásd még: Wathelet főtanácsnok Zaniewicz-Dybeck ügyre vonatkozó indítványa (C-189/16, EU:C:2017:329, 43. és 44. pont). A Zaniewicz-Dybeck ítélet 42. pontjára a Cseh Köztársaság is hivatkozik, azonban annak alátámasztásául, hogy a 883/2004 rendelet 52. cikkének (1) bekezdése előírja az illetékes nyugdíjhatóság számára, hogy a nyugdíj elméleti és tényleges összegének meghatározásakor egyaránt figyelembe vegye a más tagállamokban szerzett biztosítási időket.

[63] 2002. október 3-i Barreira Pérez ítélet (C-347/00, EU:C:2002:560).

[64] Az öregségi ellátások alkalmazásáról és folyósításáról szóló, 1967. január 18-i miniszteri rendelet (BOE 22. sz., 1967. január 26.) 3. cikkének b) pontja.

[65] 2002. október 3-i Barreira Pérez ítélet (C-347/00, EU:C:2002:560, 26. pont). A 1408/71/EK rendelet 1. cikkének r) pontja jelenleg a 883/2004/EK rendelet 1. cikkének t) pontja.

[66] Uo., 33. pont.

[67] Uo., 34. pont.

fiktív járulékfizetési időszakot figyelembe kellett venni a tényleges arányos nyugdíj kiszámítása során,[68] figyelemmel arra a körülményre is, hogy az ezzel ellentétes megoldás hátrányosan érintené azt a munkavállalót, aki a szabad mozgáshoz való jogát gyakorolta.[69]

65. E tekintetben az alábbi észrevételek tehetők.

66. Egyrészt a Barreira Pérez ítélet szokatlannak tűnik, mivel az immáron a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontjában megjelenő összesítés és a jelenleg az 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja szerinti arányosítás közötti különbségtétel nem szerepelt a Bíróság indokolásának középpontjában. Amint az már kifejtésre került, e különbségtételt a Bíróság szociális biztonsági ellátásokra vonatkozó alapvető ítélkezési gyakorlata dolgozta ki a 883/2004 rendelet elődje, az 1408/71 rendelet alapján.[70] A Barreira Pérez ítéletben annak volt döntő jelentősége, hogy a releváns járulékfizetéseket a kockázat bekövetkeztét megelőzően, nem pedig azt követően teljesítették. A Barreira Pérez ítéletet tehát megszorítóan, és annak fényében kell értelmezni, hogy a 883/2004 rendelet koordinációs, és nem harmonizációs intézkedésnek minősül. Amint arra a nyugdíjhatóság írásbeli észrevételeiben rámutatott, az uniós jog jelenlegi állása szerint nem létezik egységes, nemzetek feletti szociális biztonsági szolidaritásra vonatkozó elv.

67. Másrészt, és ami talán a legfontosabb, a Barreira Pérez ítélet egy olyan egyértelmű helyzettel foglalkozott, amelyben a spanyol jog – mivel abban az ügyben Spanyolország volt az illetékes tagállam – a spanyol nyugdíjat kérelmező személy életkorára tekintettel az arányosítási szakasz során fiktív járulék hozzászámítását írta elő. A fiktív járulékokról rendelkező miniszteri rendelet tehát az 1408/71 rendelet 46. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő „az ezen intézmény által alkalmazott jogszabályok szerint” (jelenleg a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja értelmében „az általa alkalmazott jogszabályok szerint”) megfogalmazás körébe tartozik. A Barreira Pérez ítéletben nem olyan biztosítottról volt szó, aki a spanyol jogot úgy igyekezett értelmezni, hogy a Spanyolországon kívül szerzett biztosítási időket figyelembe kell venni az 52. cikk (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja szerinti számításhoz.

68. Mindazonáltal az alapügyben szóban forgó, nem járulékfizetésen alapuló időszakok nem tartoznak az 52. cikk (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja szerinti, „az általa alkalmazott jogszabályok szerint” kifejezés körébe, mivel a lengyel jogszabályok csak a Lengyelországban teljesített járulékfizetési időszakok szintjéig engedélyezik a nem járulékfizetésen alapuló időszakok figyelembevételét. Emlékeztetni kell arra, hogy – amint azt Jacobs főtanácsnok a Stinco Panfilo ügyben[71] kifejtette – az arányosítási szakasz célja, hogy a tagállamok között a járulékfizetések időtartamának függvényében igazságosan ossza meg a felelősséget, úgy, hogy a kifizetés tükrözze a biztosított személy által az illetékes tagállamban munkavégzéssel töltött időt. Ez az egyensúly az alapügy tényállását illetően ténylegesen torzulna, ha a nem járulékfizetésen alapuló lengyel időszakok némiképp mesterséges bővítését, amelyre az elméleti összeg kiszámítása során szükség volt a biztosított személyt a szabad mozgáshoz való jogának gyakorlása miatt Hollandiában érő bármely hátrány ellensúlyozása érdekében, a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja szerinti arányosítási szakaszra és a tényleges összeg arányos kiszámítására is kiterjesztenék. Emlékeztetni kell arra, hogy a járulékfizetési időszakok többségét

[68] Uo., 38. és 39. pont. E következtetés levonásához a Bíróság az 1992. február 18-i Di Prinzio ítéletre (C-5/91, EU:C:1992:76, 54. pont) támaszkodott. A Bíróság egyedül az ügy érdemével kapcsolatban az 1980. június 26-i Menzies ítéletre (793/79, EU:C:1980:172), valamint az alábbi 69. lábjegyzetben szereplő ítéletre hivatkozott.

[69] Uo., a 1991. október 15-i Faux ítéletre (C-302/90, EU:C:1991:385) hivatkozó 40. és 41. pont.

[70] A fenti 52–60. pont.

[71] Lásd a fenti 54. pontot.

Hollandiában teljesítették (lásd a fenti 13. pontot), így az alapügyben jelentős torzulást eredményezne, ha azokat az arányosítási szakasz során figyelembe vennék a beszámítandó nem járulékfizetési időszakok összegének meghatározásakor.

69. Harmadszor, tökéletesen értelmet nyer az, ha a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja szerint végzendő számítás tekintetében a nem járulékfizetési időszakok maximális mértékének a lengyel járulékfizetési időszakokból való indexálását felváltja a Lengyelországban és Hollandiában szerzett járulékfizetési időszakokból való indexálása, míg ugyanerre az ugyanezen rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja alapján végzendő számítás tekintetében nem kerül sor, ha felidézzük e két rendelkezés teljesen eltérő célját. Az 52. cikk (1) bekezdése b) pontjának i. alpontjában szereplő „alkalmazott jogszabályok szerint" kifejezést az elméleti összeg kiszámításának céljára tekintettel kell értelmezni; vagyis a biztosított személyeket megillető szociális biztonsági ellátások összege nem csökkenhet amiatt, hogy éltek a szabad mozgáshoz való jogukkal.[72]

70. Mindazonáltal, amint az már kifejtésre került, a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontja ii. alpontjának célja a felelősség tagállamok közötti igazságos megosztásának biztosítása, amely az egyes érintett tagállamokban teljesített járulékfizetés időtartamán alapul. E célkitűzés fényében az „alkalmazott jogszabályok szerint" kifejezés szó szerinti értelmezést igényel. Másként fogalmazva, a két rendelkezésben az „alkalmazott jogszabályok szerint" kifejezés háttere eltérő.[73] E kifejezés szó szerinti értelmezése – figyelemmel annak összefüggéseire és céljára – kizárja a fogadó állam járulékfizetési időszakait a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának ii. alpontja alapján elvégzendő számítás során a lengyel jog által a nem járulékfizetési időszakok egyharmadában meghatározott legnagyobb mérték vonatkozásában.

71. Nem lehet helyt adni a cseh kormány azon érvének, amely szerint ellentétes az uniós joggal a tényleges összeg kiszámításakor alapul vett időtartamhoz képest eltérő időtartamú biztosítási idő figyelembevétele a nyugdíj elméleti összegének kiszámítása során. Nem értek egyet a Bizottsággal sem, amikor arra hivatkozik, hogy az elméleti összeg kiszámításában tükröződő jogszabályi fikció ugyanúgy megjelenik az érintett tagállamokban szerzett összes releváns biztosítási idő arányos kiszámításában. A Bizottság állításával ellentétben a Menzies ítéletben[74] elfogadott megoldás nem korlátozódik a Menzies ügy sajátos körülményeire.[75]

[72] A fenti 34. pont. Amint arra a Bíróság nemrégiben a 2018. június 28-i Crespo Rey ítéletében (C-2/17, EU:C:2018:511, 70–72. pont) emlékeztetett, ha a tagállamok jogát nem lehet a 883/2004 rendeletnek megfelelően értelmezni, akkor annak alkalmazásától el kell tekinteni.

[73] Lásd: a Pinckernelle ügyre vonatkozó indítványom (C-535/15, EU:C:2016:996, 40. pont).

[74] 1980. június 26-i Menzies ítélet (793/79, EU:C:1980:172).

[75] Lásd például: 1992. február 18-i Di Prinzio ítélet (C-5/91, EU:C:1992:76); 1998. szeptember 24-i Stinco és Panfilo ítélet (C-132/96, EU:C:1998:427); 1998. december 17-i Lustig ítélet (C-244/97, EU:C:1998:619); 2012. július 19-i Reichel-Albert ítélet (C-522/10, EU:C:2012:475); 2013. február 21-i Dumont de Chassart ítélet (C-619/11, EU:C:2013:92); 2013. február 21-i Salgado González ítélet (C-282/11, EU:C:2013:86), vö.: 2005. július 21-i Koschitzki ítélet (C-30/04, EU:C:2005:492).

72. Végül, a teljesség kedvéért, még ha az itt előírt számítás korlátozná is a biztosított személyeknek az EUMSZ 45. cikk szerinti szabad mozgáshoz való jogát,[76] azt indokolná a társadalmi szolidaritás elve, amely a lengyel társadalommal fennálló kapcsolatra vonatkozik, és láthatóan nem haladná meg az annak eléréséhez szükséges mértéket, amint arra a nyugdíjhatóság az írásbeli észrevételeiben is hivatkozott.[77]

73. Ennélfogva a fenti 16. pontban ismertetett számítás, amelyet a nyugdíjhatóság végzett el, az alábbi szempontból nem felel meg a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. és ii. alpontjában foglalt követelményeknek.

74. Az elméleti összeget nem a nemzeti járulékfizetési időszakokra (104) + nem járulékfizetésen alapuló nemzeti időszakokra (34) + külföldi járulékfizetési időszakokra (269) tekintettel kell kiszámítani, hanem azon számítás alapulvételével, amely – a Bíróság ítélkezési gyakorlatával összhangban – maximálja az elméleti összeget, azaz: nemzeti járulékfizetési időszakok (104) + külföldi járulékfizetési időszakok (269) + nem járulékfizetésen alapuló nemzeti időszakok (124, amely az előző két számérték összege egyharmadának felel meg). E számítási módszer 497 hónapnyi nemzeti járulékfizetést eredményez, és ténylegesen e módszer tükröződik a kérdést előterjesztő bíróság által javasolt b) lehetőségben.

75. A tényleges összeget azonban a nyugdíjhatóság helyesen számította ki, amint az a fenti 16. pontban kifejtésre került. Az ellátás tényleges összegét a 138 hónap lengyel biztosítási idő (104 hónap lengyel járulékfizetési időszak, amely a nemzeti járulékfizetési időszakok egyharmadában maximált 34 hónap nem járulékfizetésen alapuló időszakkal meghosszabbodott) és a Lengyelországban és Hollandiában teljesített összesen 407 hónap biztosítási idő arányában számította ki.

IV. Végkövetkeztetés

76. Ezért azt javaslom a Bíróságnak, hogy a lengyel Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 52. cikke (1) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárás körülményei között az illetékes intézmény a nyugellátások kiszámítása során a nemzeti jognak megfelelően csak az ellátás elméleti összegének meghatározása céljából a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontja i. alpontja alapján veszi figyelembe a nemzeti jog és a más tagállamok jogszabályai alapján szerzett, összesített járulékfizetési időszakok egyharmadát meg nem haladó, nem járulékfizetésen alapuló időszakokat, a 883/2004 rendelet 52. cikke (1) bekezdése b) pontja ii. alpontja alapján az ellátás tényleges összegének meghatározásakor azonban nem.

[76] Lásd e tekintetben: 2013. március 7-i van den Booren ítélet (C-127/11, EU:C:2013:140, 38–46. pont). Az 1408/71 rendelethez és a 883/2004 rendelethez hasonló másodlagos uniós jogi rendelkezések tiszteletben tartása nem zárja ki a szabad mozgást gátló akadályok fennállását, amelyeket az EUMSZ 45. cikk tilt. Lásd ehhez hasonlóan az EUMSZ 21. cikk tekintetében: 2021. július 19-i Reichel-Albert ítélet (C-522/10, EU:C:2012:475, 38. pont); „emlékeztetni kell arra, hogy bár a tagállamok továbbra is megtartják szociális biztonsági rendszereik kialakítására vonatkozó hatáskörüket, ennek gyakorlása során kötelesek tiszteletben tartani az uniós jogot, különös tekintettel a Szerződésnek azon rendelkezéseire, amelyek a polgároknak az EUMSZ 21. cikkben biztosított szabad mozgáshoz való jogára vonatkoznak (lásd ebben az értelemben a 2000.november 23-i Elsen ügyben hozott ítélet [C-135/99, EU:C:2000:647] 33. pontját, valamint a C-212/06. sz., Gouvernement de la Communauté française és Gouvernement wallon ügyben 2008. április 1-jén hozott ítélet [EU:C:2008:178] 43. pontját).”

[77] 2006. október 26-i Tas-Hagen és Tas ítélet (C-192/05, EU:C:2006:676, 34. és 35. pont). Lásd újabban: Kokott főtanácsnok Staatssecretaris van Economische Zaken és Staatssecretaris van Financiën ügyre vonatkozó indítványa (C-133/13, EU:C:2014:2255, 38. pont).